

Kartoffelafgiftsfonden

Genbank for kartofler

Projektansvarlig og deltagere

Ea Høegh Riis Sundmark, Assisterende forædler ved Danespo A/S, eri@danespo.com

Resume

Genbankens opgave er at vedligeholde gamle sorter, samt nyere forældrelinjer og udenlandske sorter som anses for at have værdifulde egenskaber for fremtidig forædling og avl af kartofler. Udvalgte af genbankens sorter opformeres i mindre skala og udleveres til interesserede museer, forskere og privatpersoner.

Udpluk af genbankens materiale lægges i marken til observation. Desuden opformeres 13 gamle navnesorter og der opnås herved knolde til udsendelse til museer mm.

Sorterne får karakterer for knoldegenskaber og får målt tørstof samt bliver kogt og friteret. Der sker en rotation mht. hvad der lægges i marken, så alt materialet efterhånden bliver bedømt.

Sortssamlingen af kartofler går tilbage til LKF's start og er den eneste større samling af kartoffelmateriale i Danmark. Materialet anvendes i forbindelse med forsøg, forædling og forskning indenfor kartofler. Kartofflerne indeholder vigtige dyrknings-, resistens- og kvalitetsegenskaber.

Materialet er generelt sundt og har en sygdomsstatus, så det kan sendes indenfor EU med plantepas.

Projekts faglige forløb

Kartoffelsorterne vedligeholdes enten "in vitro" i laboratoriet eller i lusetæt drivhus. Enkelte sorter vedligeholdes begge steder for at sikre hurtig tilgængelighed af knolde og samtidig en mulighed for at lave nye stiklinger hvis materialet vedligeholdt i drivhus går til grunde. Dette omfatter almindeligvis historiske sorter som udsendes til museer, da disse ofte er mere modtagelige overfor sygdomme. Udvalgte sorter lægges i marken. I Tabel 1 ses en liste over de 132 sorter der indgik i markforsøget i 2020 med markkarakterer samt resultater fra koge- og friteringstest.

Samlingen bestod i 2020 af 1116 unikke sorter, heraf 132 vildarter, 288 forskningspopulationer og 203 navnesorter. Idet enkelte sorter vedligeholdes både i insekttæt drivhus og sygdomsfrie rør in vitro, blev 455 sorter vedligeholdt i drivhus og 674 sorter vedligeholdt in vitro.

Tabel 1: Resultater fra markforsøg 2020

Sor	Tørstof	Knoldstr	Knoldform	Øjendybde	Hudfarve	Kødfarve	Udbytte (hKg/Ha)	Chips kvalitet	Chips kvalitet 4C	Pomfrit kvalitet	Pomfrit kvalitet 4C	Kogetype
06-GNO-15	21,96	7	5	5	y	7	383	8	4			
09-MDK-3	29,56	4	5	4	y	5		4	4			
09-MGÆ-01	24,73	6	6	5	r	5	350					
15-NCØ-3	19,70	7	8	7	v	11	514			7		
15-NRY-1	20,59	7	8	5	r	11	543					
15-NRZ-1	20,40	7	7	6	r	11	514					
15-NSB-1	20,91	7	6	5	v	11	423					
162182	22,39	7	6	7	v	11	514	6		6	2	4
166510	20,46	6	6	5	y	5	377	2	2	2		6
166639	16,97	7	7	6	y	7	686					
171807	23,47	6	7	7	v	11	406			6	4	7
181802	20,20	7	7	7	v	11	486					
181804	20,16	6	6	6	v	11	320					
181808	16,56	6	5	5	v	11	310					
181809	17,82						607					
181810	22,62	7	7	7	v	11	400	4		4		4
181816	19,02	6	8	7	v	11	463	4	4	7		8
181817	20,94	6	5	5	v	11	411	6		6		8

Kartoffelafgiftsfonden

181819	20,92											
181821	20,89	6	6	5	v	11	486	8	6	7	6	8
181822	20,37	7	7	5	v	11	486	4	6	8	7	6
181824	22,46	7	7	5	r	11	343	4	6	8	6	4
181825	19,89	7	7	5	r	11	583	6	6	7	4	6
181830	19,59	7	8	6	v	11	617					
181834	22,67	6	8	7	v	11	331	4	4	7	2	8
181835	20,86	7	8	6	v	11	688	4	4	6	4	6
181839	20,24	6	6	5	v	11	349	6	6	6	2	4
181842	22,19						269					
181844	19,88	6	7	5	r	11	366					
86-SUC-1	19,68	7	8	5	y	6	343					
92-BVL-4	19,14	7	7	6	y	7	354					
Achirana Inta	19,23	7	6	6	y	5	514					
Amva	21,23	6	6	6	y	6	280					
Aracy		6	6	6	y	6	291	4				
Athlete		7	7	6	y	7	171	4		2		8
Avenance	25,82	6	5	5	y	4	347					
Blaue Schweden	19,08	7	7	5	v	11	474					
Blå kartoffel (DDSF)	28,08	4	6	5	v	11	63					
Bova	24,66	6	6	5	r	7	371					
Capella	22,73	6	5	5	y	4	183					
Cara	19,76	7	6	7	ry	5	543	2		4		
Cayuga	20,23	7	6	6	y	5	200					
Chacay Inta	15,54	7	6	6	y	5	531					
Climax	19,63	7	6	5	y	7	537					
Clivia	22,46	7	6	6	y	7	446					
D 40/8	20,87	7	6	7	y	7	423					
Euroviva		7	6	5	y	6	446	4		4		
F 49/52	16,10	8	6	6	y	6	583	2		2		
F29-3-1	23,11	4	6	6	y	7	211					
F29-4-5	25,17	4	6	7	y	7	389					
F2A-1-5-1	20,46	6	6	6	y	7	377					
Fanal	23,02	7	5	4	y	5	480					
FBC-1-1F-2	27,99						69					
FE 13-53	26,53	6	6	6	y	7	457	9				
Fecuva	26,56	7	7	6	y	7	446					
FHI-1-1	23,70	5	5	6	y	6	240					
Florita	20,85	6	6	6	y	4	269					
Frital INTA	20,71	8	6	7	y	5	611					
Gladiator	22,63	7	7	6	y	5	314					
Hertha	23,58	7	7	6	y	7	423				6	
I-1039	22,26	5	5	5	r	6	257					
Ica Nevada	36,81	4	6	6	ry		27					
Imandra		5	7	5	y	6	126					
Jacova	21,90	7	6	6	y	5	446					
Katahdin	19,80	7	6	5	y	4	331					
Kefermarkter Zuchtstamm	18,22	7	9	7	r	11	571					6

Kartoffelafgiftsfonden

Kenva	21,87	7	9	6	y	7	360					
Kiva	20,03	6	6	7	y	7	417					
Köningsblau	18,92	6	5	5	v	11	389					
LRC V0123-25	20,30	6	6	6	y	4	120					
LRC V0416-7	20,80	7	7	5	y	4	383					
Lü 56.220/94	18,35						160					
Majestic	22,85	6	7	6	y	5	457					
Moritz		7	6	5	y	7	354	6		7		
MPI H98A/11	23,36	6	6	6	y	6	337					
MPI H98A/25	28,33	4	5	6	y	5	69					
MPI H98A/35	26,81	4	5	6	y	4	217					
MPI H98B/10	28,61	4	5	6	y	6	178					
MPI H98B/14	23,84	4	4	5	y	6	366					
MPI H98B/2	23,98	5	5	6	y	6	126					
N71-ABF-2	20,65	7	6	5	y	7	480					
N74-AGÆ-16	25,17	6	6	5	y	6	229					
N76-AKD-10	25,99	6	7	7	y	6	246				4	
N77-ALT-6	21,06	6	6	6	y	7	577					
N77-ALY-8	26,29	5	7	6	y	6	74					
N77-AMR-13	25,55	7	5	5	y	7	583					
N78-AMX-10	19,11	5	6	6	y	7	246					
N78-AOB-26	26,67	7	6	5	y	7	606					
N79-AOV-17	23,17	7	7	5	y	5	411					
N79-SOH-15	20,05	5	6	5	y	6	446	8				
N80-ANK-4	22,50	6	7	5	y	7	446	4				
N80-APZ-12	28,55	6	6	5	r	5	371			6		
N80-AQF-23	26,86	7	6	6	y	7	331					
N81-ARQ-9	22,48	6	6	6	y	7	543					
N81-ARY-67	23,83	7	8	7	y	7	366					
N81-ASD-6	23,93	7	6	7	y	6	491					
N82-ANT-36	22,42	6	6	6	y	6	434					
N84-AXX-3	27,39	6	6	6	y	7	366					
N84-AYF-11	22,13	7	7	6	r	7	526					
Nofy	24,46	8	7	5	y	7	486	4		4		
Pampeana Inta	23,78	6	5	6	y	4	423				6	
Primula	19,35	7	8				360					
Priska	23,27	6	6	5	y	6	457					
Quarta	21,25	6	6	5	y	7	400					
Red Cardinal		6	8	5	r	11	240					
red scarlet	19,31	6	6	6	r	7	229					
Rosva	21,18	6	7	6	y	5	80					
S.multidissec.P55 /7	22,36	7	6	7	y	7	400					
S.tub.and. Collareja	22,71	6	5	6	y	7	491					6
S.tub.and. Hj.269	25,27	7	5	5	y	7	423					
S.vernei (hybrid)	29,08	5	6	6	y	7	160					
Sa97-18-38	22,65	7	6	7	r	7	486					
Sa97-18-89	19,40	7	7	7	r	4	343					
Saco	20,34	7	7	5	y	4	229					

Kartoffelafgiftsfonden

Sarion	29,92	6	5	5	y	7	320	8	2			
Saskia	21,76	7	6	7	y	6	486					
Semlo	23,75	6	6	6	y	7	640	7		8		
Serrana	18,18	8	6	6	y	7	497			2		
shepody	21,14						206					
Simphony	25,95	7	6	5	y	5	383	8	4			
Sirtema	20,92	5	6	6	y	6	549					4
Supporter	25,55	6	5	4	y	4	411			9		
Surena Inta	21,61	7	6	6	y	4	531					
Tarzan	25,22	7	6	6	y	7	474	4	2	6		
Tiva	23,37	6	7	7	r	6	354					
Tomensa	25,35	6	5	6	y	7	491					
UAC CON 917	22,15	6	9	5	v	11	286					
UAC NEG 61	22,23	5	9	6	v	11	189					
Violettfleischige	24,64	6	6	6	v	11	360					
VL 116/86	20,32	7	6	6	y	7	411					
VL 16/95		7	7	6	y	7	417					6
Weinberger Blaue	23,06	6	6	5	v	5	600					

Der sker hvert år en vis udskiftning af materialet med nyt og samlingen vurderes løbende mht. at sortere materiale fra som ikke længere menes have interesse historisk og/eller forædlingsmæssigt.

Nyindkommet materiale fra andre EU lande sygdomstestes for alm. virus samt ring- og brunbakteriose for at sikre renholdelsen af genbanken.

Arbejdet omfatter også udveksling af materiale med udenlandske institutioner. Bl.a. samarbejder Danespo med Nordisk Genbank om beskrivelser og opbevaring af gamle nordiske sorter og der sendes læggeknolde af historiske sorter til museer og museumshaver i Danmark. I 2020 blev der sendt læggeknolde af 13 forskellige sorter til 13 forskellige museer og en privatperson.

Sortsnavn	Registreringsår	Museum midtjylland	Det Grønne Museum	Museum Amager	Hjerl hede	Flynderupgård Museet	Museumsgården Karensminde	Tadre mølle	Glud museum	Give-Egnens Museum	Landbrugs og landskabsmuseet i Mosbjerg	Randers Regnskov	Andelslandsbyen Nyvang	Museum Lolland Falster
Brønderslev kartoffel	1889	x	x	x			x				x		x	
Congo	ukendt	x	x	x			x			x	x	x		x
Craigs Snow White	1947		x	x			x				x	x		x
Juli	1891		x	x	x	x	x				x			x
King Edward VII	1902		x	x		x	x		x	x	x	x	x	
Magnum Bonum	1876	x	x	x	x		x		x		x			x
Minea	1962	x	x	x			x				x			
Octavia	1972		x	x			x			x	x	x		
Primula	1939	x	x	x			x			x	x		x	

Kartoffelafgiftsfonden

Reichskanzler	1886		x	x			x		x		x		x	
Tidlig Rosen (Early Rose)	1867	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x		x
Up To Date	1894	x	x	x	x		x			x	x	x		
Webb's Tidlig	1880			x			x		x	x	x			x

Samlet kan siges, at genbanken stadig opfylder sit formål: dels at bevare og udbrede kendskabet til gamle sorter, dels at stille materiale til rådighed for forskning og forædling.

Offentliggørelser vedrørende projektet.

Genbankens offentliggørelser består af:

- Elektronisk henvendelse til en lang række danske museer med informationer om hvilke sorter der kan anmodes om læggekartofler af, samt efterfølgende udsendelse.
- Udsendelser af læggekartofler af historiske sorter til private personer som følge af henvendelser til Danespo.
- Årlig faglig rapport indsendt til Kartoffelafgiftsfonden samt offentliggørelse på Danespos egen hjemmeside ([Forædling af kartofler \(danespo.dk\)](http://Forædling%20af%20kartofler%20(danespo.dk))).